

Innst. 37 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Prop. 22 S (2009–2010)

Innstilling fra næringskomiteen om DnB NOR ASA – Statlig deltakelse i kapitalforhøyelse

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Styret i DnB NOR ASA har foreslått for selskaps aksjonærer at det gjennomføres en utvidelse av aksjekapitalen i selskapet på om lag 14 mrd. norske kroner gjennom en garantert fortrinnsrettsemisjon. DnB NOR tar sikte på å kunne gjennomføre emisjonen innen 15. desember i år slik at kapitalen kan medregnes i balansen ved årsskiftet. Selskapet vil innkalle til en ekstraordinær generalforsamling i siste halvdel av november for å behandle saken. Statens eierandel i DnB NOR ASA er 34 prosent.

Det legges i proposisjonen frem forslag om at Nærings- og handelsdepartementet gis fullmakt til, på vegne av staten, å delta proratarisk i en aksjekapitalutvidelse i DnB NOR på visse vilkår. Statens andel av den foreslåtte emisjonen vil være om lag 4,8 mrd. kroner. Departementet legger til grunn at den statlige deltakelsen skal skje innenfor en ramme som gjør at statens eierandel på 34,0 prosent forblir uendret.

1.2 Generelt om DnB NOR ASA

Finanskonsernet DnB NOR har en samlet forvaltet kapital på 2 141 mrd. kroner pr. 30. juni 2009. Konsernet har 2,3 millioner personkunder, over 200 000 bedriftskunder og er representert over 200 steder i Norge. I konsernet inngår blant annet Norges største bank, DnB NOR Bank ASA, Vital Forsikring ASA, som er Norges største livs- og pensjonsforsik-

ringsselskap med rundt 1 million kunder samt DnB NOR Kapitalforvaltning Holding AS, som er Norges største kapitalforvaltningsselskap med rundt 600 000 fondskunder i Norge og ca. 300 institusjonelle kunder i Norge og Sverige. DnB NOR Bank har 78 prosent av sine utlån i Norge, men har også internasjonal tilstedeværelse primært innenfor næringene shipping, energi og sjømat. Konsernet har gjennom DnB NOR (51 prosent eierskap) utlån til privatpersoner og små og mellomstore bedrifter i Litauen, Latvia, Polen og Estland.

1.3 Økonomisk og finansiell utvikling

DnB NOR-konsernets resultater det siste året er preget av tilfredsstillende underliggende drift i den norskrelaterte delen av konsernets virksomhet, men selskapet har klare utfordringer knyttet til det deleide datterselskapet (51 prosent) DnB NORs virksomhet i Baltikum, og tapene innen shipping og oppkjøpsfinansiering har også vist økning frem til 2. kvartal 2009. Det er forventet at mislighold og utlånstap vil fortsette å øke i 2010, særlig innen næringslån.

DnB NOR har i dag svært god rating. Dette nivået er det viktig for konsernet å opprettholde for å kunne ta opp obligasjonslån i det internasjonale markedet og samtidig være konkurransedyktig. Pr. 30. juni 2009 utgjorde rapportert kjernekapitaldekning i konsernet 7, 3 prosent, mot 6, 7 prosent pr. 31. desember 2008.

Beregningsmåten for kjernekapitaldekning varierer noe mellom nordiske banker. Kjernekapitaldekningen i DnB NOR er imidlertid lavere enn det andre nordiske storbanker i dag har, også basert på samme beregningsmåte.

1.4 Nye krav til kapitaldekning

DnB NOR har, som de fleste aktører i markedet, blitt påvirket av uroen i finansmarkedet og nedgangen i verdensøkonomien. I nasjonalbudsjettet omtales den pågående reformprosessen for internasjonal finansmarkedsregulering. Det arbeides i en rekke fora med å utarbeide forslag til endringer i regelverk og tilsyn. Dette gjelder bl.a. G-20-landene, IMF, Baselkomiteen for banktilsyn, Financial Stability Board og EU. De internasjonale prosessene vil først og fremst ha betydning for Norge ved at endringene i gjeldende EU-regelverk på finansområdet tas inn i EØS-avtalen.

Norske myndigheter har det siste året hatt sterk fokus på at norske banker bør øke sin kjernekapitaldekning.

1.5 Nærmere om styrets forslag

I pressemelding av 25. september 2009 foreslår styret følgende:

"DnB NORs styre foreslår å styrke egenkapitalen med 14 milliarder kroner gjennom en emisjon av ordinære aksjer, med fortrinnsrett for eksisterende aksjonærer. Aksjeemisjonen er støttet av DnB NORs største aksjonærer og garantert av tilretteleggerne."

Styret har vurdert at det vil være mer hensiktsmessig å styrke selskapets kjernekapital ved å foreta en emisjon fremfor å benytte Statens finansfond. Banken har derfor ikke benyttet anledningen til å søke midler fra Statens finansfond innenfor fristen 30. september. I dag fremstår det ordinære markedet mest attraktivt for DnB NOR fordi det gir tilgang til permanent kapital, sikrer likebehandling av bankens mer enn 45 000 aksjonærer og tilbyr ordinær egenkapital til konkurransedyktige betingelser.

Styret har i sin vurdering av å gjennomføre en emisjon også vurdert prisingen av DnB NOR-aksjen. Børskursen har så langt i år hatt en positiv utvikling fra bunnoteringen i januar på under kr 20. Aksjekursen pr. 30. september var kr 68,10 pr. aksje, og børsverdien er nå over bokført verdi. I denne situasjonen mener styret at en emisjon kan gjennomføres uten at det gir urimelige utslag for noen aksjonærer.

Sparebankstiftelsen DnB NOR støtter fortrinnsrettsemissjonen og har inngått en avtale om å tegne seg for 500 mill. kroner. Stiftelsen tar sikte på å opprettholde en eierandel på mer enn 10 prosent. Videre ble det opplyst at Folketrygdfondet støtter emisjonen og vil tegne seg for sin forholdsmessige andel (3,8 prosent). Resten av emisjonen er garantert fulltegnet av investeringsbankene Morgan Stanley og Citi i henhold til alminnelige betingelser og under forutsetning av at Den norske stat tegner seg for sin forholdsmessige andel. Garantien omfatter ikke statens andel av emisjonsbeløpet.

1.6 Vurdering fra departementets rådgivere

Nærings- og handelsdepartementet har engasjert Fondsfinans ASA for å vurdere hvordan statens interesser som eier best kan ivaretas i den foreliggende situasjonen. Fondsfinans sier i sin konklusjon gitt til departementet 21. september 2009 bl.a. følgende:

"Fondsfinans anser det å være en riktig og nødvendig beslutning å iverksette tiltak for å styrke DnB NORs kapitalbase, og Fondsfinans anbefaler at staten stiller seg positiv til den emisjonen styret i DnB NOR har anbefalt betinget av at emisjonen skjer som en ordinær fortrinnsrettet emisjon med en øvre grense på 15 mrd. kroner og at emisjonsvilkårene er akseptable og markedsmessige."

Nærings- og handelsdepartementet har i tillegg til den finansielle rådgivningen også hatt juridisk bistand fra advokatfirmaet BAHN i sitt arbeid med vurdering av forslaget fra styret i DnB NOR ASA.

1.7 Videre prosess

DnB NOR tar sikte på å kunne gjennomføre emisjonen innen 15. desember i år slik at kapitalen kan medregnes i balansen ved årsskiftet, og selskapet vil innkalle til en ekstraordinær generalforsamling i siste halvdel av november for å behandle saken. En emisjon må vedtas av generalforsamlingen i DnB NOR ASA med 2/3 flertall. Det kan således ikke gjennomføres noen emisjon dersom staten med 34 prosent av aksjene stemmer imot forslaget. Regjeringen har ikke fullmakt til å gå under dagens eierandel på 34 prosent. For at staten skal kunne stemme for forslaget i en generalforsamling, må regjeringen ved Nærings- og handelsdepartementet enten ha fullmakt til midlertidig eller permanent å redusere eierandelen eller få en bevilgning dersom staten skal delta proratarisk i en kapitalutvidelse.

1.8 Departementets vurderinger

Staten skal opprettholde en eierandel på 34 prosent i DnB NOR ASA. Etter departementets vurdering bør staten delta i emisjonen i DnB NOR ASA for å sikre statens aksjonærverdier. Departementet har forholdt seg til styrets forslag og støtter styrets vurdering av at kapitaldekningen bør styrkes. Dette vil også kunne ivareta de nye krav EU stiller til bedre kvalitet, jf. kapitaldekningsdirektivet. Den foreslåtte kapitaløkningen ville proforma bedret kjernekapitaldekningen i DnB NOR til om lag 8,5 prosent basert på bankens balanse per 30. juni 2009. Ut fra de vurderinger banken har gitt uttrykk for, vil da kjernekapitaldekningen ved utgangen av året kunne bli i størrelsesorden 9 prosent.

Det er departementets vurdering at en deltagelse i emisjonen vil tjene både statens finansielle interesser og den forretningsmessige begrunnelsen bak

investeringen i DnB NOR ASA. Departementet vurderer det videre som verdiskapende for aksjonærene å opprettholde ratingnivå gjennom en tilførsel av mer egenkapital.

Med bakgrunn i at det vil foreligge en fulltregningsgaranti fra solide banker, vurderes det ikke å foreligge vesentlig gjennomføringsrisiko. Det er en forutsetning at emisjonsvilkårene, herunder tegningskursen, er akseptable og forretningsmessige samt at det samlede emisjonsbeløpet på 14 mrd. kroner blir fulltegnet. Departementet vurderer det slik at det ikke er behov for ytterligere forbehold fra statens side.

Samlet sett vurderer departementet det slik at det vil tjene statens interesser at staten deltar med sin forholdsmessige andel i egenkapitalutvidelsen.

En 34 prosent andel i en emisjon på 14 mrd. kroner utgjør 4 760 mill. kroner. Etter gjeldende bestemmelser har ikke Nærings- og handelsdepartementet anledning til å eie mer enn 34 prosent av aksjene i DnB NOR. Departementet ser det heller ikke som aktuelt å redusere eierandelen. En statlig eierandel på 34 prosent er viktig for å ivareta statens formål med eierskapet i DnB NOR.

1.9 Økonomiske og administrative konsekvenser

Statlig deltakelse i kapitalforhøyelsen i DnB NOR ASA foreslås bevilget på kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 96 Aksjer. Kjøp av aksjer innebærer en endring i statens formuesplassering. Dette finansieres ved låneopptak eller trekk på statens konto i Norges Bank. Renter knyttet til finansieringen av kjøpet og utbytter fra selskapet vil bli utgifts- og inntektsført i de årlige budsjettene på vanlig måte.

Nærings- og handelsdepartementet forventer en markedsmessig avkastning på investeringen i DnB NOR ASA. Deltagelsen i kapitalforhøyelsen vil ikke påføre staten nevneverdige økte utgifter til eierforvaltning.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Lillian Hansen, Arne L. Haugen, Ingrid Heggø og lederen Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold, Harald T. Nesvik og Torgeir Trældal, fra Høyre, Svein Flåtten, Frank Bakke Jensen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Alf Egil Holmelid, fra Senterpartiet, Irene Lange Nordahl, og fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, viser til Prop. 22 S (2009–2010) DnB NOR ASA om Statlig deltakelse i

kapitalforhøyelse. I proposisjonen foreslås det at Nærings- og handelsdepartementet får fullmakt til å delta i en proratarisk kapitalforhøyelse i DnB NOR ASA innenfor en ramme på 5 mrd. kroner, slik at statens eierandel forblir uendret på 34 pst.

Komiteen viser til at målet med det statlige eierskapet i DnB NOR er å sikre at konsernet har hovedkontor i Norge og at selskapet skal være en partner for norske selskaper innenlands og på eksportmarkedet. Komiteen vil særlig vektlegge betydningen av å ha et stort norskbasert finansselskap som skal være en god og tilgjengelig partner for næringslivet i Norge.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, har merket seg at internasjonal økonomi det siste året har vært sterkt preget av krisen i finansmarkedene og ringvirkningene av denne. Regjeringens og Norges Banks tiltak har bidratt til å stabilisere det norske finansmarkedet og bedret bankenes tilgang til finansiering. Likviditeten i pengemarkedet er nå økt, og renten på lån mellom bankene har falt betydelig, både som følge av lavere styringsrenter og som følge av at differansen mellom pengemarkedsrentene og forventet styringsrente har avtatt.

Komiteen viser til nasjonalbudsjettets omtale av situasjonen og utsiktene i finansmarkedet, hvor det står følgende (s. 14):

"De særskilte tiltakene som er iverksatt for å motvirke virkningen av finanskrisen er midlertidige. Etter hvert som situasjonen i norsk økonomi normaliseres, vil tiltakene gradvis trappes ned. I tråd med dette har Norges Bank begynt å øke minsteprisen i byttelånsordningen i takt med at bankenes finansieringsmuligheter i markedet er blitt bedre, og banken har også varslet at siste auksjon vil bli gjennomført i desember i år. Behovet for kapitaltilførsel til næringsliv og banker gjennom Statens obligasjonsfond og Statens finansfond vil reduseres etter hvert som finansiering kan hentes fra andre kilder."

Komiteen viser til at det i proposisjonen fremgår at Baselkomiteen for banktilsyn arbeider med forslag til endringer i internasjonal bankregulering, som forventes å bli lagt fram innen utgangen av 2009. Videre at også Europakommisjonen er i ferd med å gjøre vedtak om forbedret regulering av bankers krav til kapitaldekning, jf. kapitaldekningsdirektivet. Det fremgår videre av proposisjonen at den kjernekapitaldekningen DnB NOR hadde per 30. juni 2009, på 7,3 pst., er lavere enn det andre nordiske storbanker i dag har. Samtidig vises det i proposisjonen til at den foreslåtte kapitaløkningen proforma ville bedret kjernekapitaldekningen i DnB NOR til om lag 8,5 pst., basert på bankenes balanse per 30. juni 2009, og at ut fra de vurderinger banken har gitt uttrykk for, vil

kjernekapitaldekningen ved utgangen av året kunne bli i størrelsesorden 9 pst. Komiteen har merket seg at dette, etter departementets vurdering – jf. brev til komiteen av 4. november 2009 (vedlagt) – vil medføre at DnB NOR ASA synes å være rimelig godt posisjonert både i forhold til nye og strengere minimumskrav til ansvarlig kapital og i forhold til mulige nye krav om at en større andel av bankenes kjernekapital må utgjøres av ordinær egenkapital.

Komiteen konstaterer at selskapets styre har foreslått for selskapets aksjonærer at det gjennomføres en utvidelse av aksjekapitalen i DnB NOR ASA på om lag 14 mrd. kroner gjennom en garantert fortrinnsrettsemisjon. Komiteen støtter Regjeringens vurdering av at staten bør delta i emisjonen for å sikre statens aksjonærverdier, og viser til at dette etter departementets vurdering vil tjene både statens finansielle interesser og den forretningsmessige begrunnelsen bak investeringen i DnB NOR ASA. Komiteen vektlegger at kapitaløkningen vil gi DnB NOR bedre muligheter til å opprettholde selskapets verdiskaping og sentrale rolle for norsk næringsliv. Komiteen vil understreke at eierandelen i DnB NOR ASA skal opprettholdes på 34 pst., i tråd med Stortingets innstilling i eierskapsmeldingen (jf. Innst. S. nr. 163 (2006–2007)). Statens deltakelse begrenses oppad til 5 mrd. kroner.

Komiteen viser til at aksjonærporteføljen til DnB NOR ASA er omfattende og inneholder en rekke mindre aksjonærer. Komiteen vil be Nærings- og handelsdepartementet som største eier forsikre seg om at DnB NOR ASA legger til rette for at øvrige aksjonærer er tilstrekkelig informert av selskapet om de muligheter som ligger i kapitalforhøy-

elsen ved aktiv bruk av tegningsrett eller salg av denne.

Komiteen vil påpeke behovet for at småaksjonærenes interesser blir ivaretatt av selskapet på en god måte i forbindelse med kapitalforhøyelsen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Innst. S. nr. 163 (2006–2007) der det legges til grunn at statens eierandel på 34 pst. i DnB NOR ASA skal opprettholdes, og disse medlemmer støtter på denne bakgrunn deltakelse i kapitalforhøyelsen.

Disse medlemmer viser til at spesielt DnB NOR har merket effektene av finansuroen den siste tiden og nedgangen i de baltiske økonomiene.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet kan delta proratarisk i en kapitalforhøyelse i DnB NOR ASA i 2009 innenfor en ramme på 5 mrd. kroner på de vilkår som er redegjort for i Prop. 22 S (2009–2010) DnB NOR ASA – Statlig deltakelse i kapitalforhøyelse, og slik at statens eierandel på 34 prosent i selskapet forblir uendret.

II

I statsbudsjettet for 2009 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
<i>Utgifter</i>			
950		Forvaltning av statlig eierskap	
	96	Aksjer, økes med	5 000 000 000
		fra kr 709 800 000 til kr 5 709 800 000	

Oslo, i næringskomiteen, den 12. november 2009

Terje Aasland
leder og ordfører

Vedlegg**Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen,
datert 4. november 2009****DnB NOR ASA - Prop 22 S (2009-2010) om statlig deltakelse i kapitalforhøyelse**

Jeg viser til brev fra Næringskomiteen datert 28. oktober 2009 med spørsmål i tilknytning til behandlingen av Prop. 22 S (2009-2010) DnB NOR ASA – Statlig deltakelse i kapitalforhøyelse.

Spørsmål**Bakgrunn:**

I Stortingsproposisjonen vises det til at Baselkomiteen for banktilsyn arbeider med forslag til endringer i internasjonal bankregulering, som forventes å bli lagt fram innen utgangen av 2009. Vi har merket oss at også Europakommisjonen er i ferd med å gjøre vedtak om forbedret regulering av bankers krav til kapitaldekning, jf kapitaldekningsdirektivet. Det fremgår videre av proposisjonen at den kjernekapitaldekningen DnB NOR hadde per 30.6.09, på 7,3 %, er lavere enn det andre nordiske storbanker i dag har. Kjernekapitaldekningen forventes å øke til 11,3 % som en følge av aksjeemisjonen. Samtidig vises det i proposisjonen til at den foreslåtte kapitaløkningen proforma ville bedret kjernekapitaldekningen i DnB NOR til om lag 8,5 %, basert på bankenes balanse per 30. juni 2009, og at ut fra de vurderinger banken har gitt uttrykk for, vil kjernekapitaldekningen ved utgangen av året kunne bli i størrelsesorden 9 prosent.

Spørsmål:

Vil dette, etter departementets vurdering, være tilstrekkelig for å oppfylle de kravene Baselkomiteen forventes å stille om kapitaldekning?

Svar

Det er på grunnlag av det pågående arbeidet i Baselkomiteen for tidlig å vurdere eksakt hvordan de kvantitative kravene til kapitaldekning vil bli i fremtiden.

Som en konsekvens av finanskrisen arbeides det imidlertid på en rekke områder for å styrke stabiliteten i finanssystemet. Økte regulatoriske krav til kapitaldekning er ett tiltak, mulig innføring av dynamiske tapsavsetninger og endrete regnskapsregler for nedskrivning på utlån og andre finansielle eiendeler er andre tiltak.

Nye konkrete kapitalkrav ligger noe frem i tid. Samtidig forventer ratingbyråene og kapitalmarkedene allerede i dag høyere kapitaldekning i banker enn det som følger av gjeldende kapitalkrav.

Fremtidige krav til kapitaldekning vil måtte ses i sammenheng med hvordan de øvrige elementer i soliditetsreguleringen blir utformet og kalibrert. Det er imidlertid selskapets klare vurdering at DnB NOR etter kapitalutvidelsen vil ha en kapitalstyrke som vil hevde seg godt i internasjonale sammenligninger og som ligger godt over dagens formelle minimumskrav. Et kjennetegn ved DnB NOR i dag er at det alt vesentligste av kjernekapitalen utgjøres av ordinær egenkapital og bare i liten grad av hybridkapital. Dette vil forsterkes ytterligere når den planlagte aksjeemisjonen er gjennomført. DnB NOR synes således etter aksjekapitalutvidelsen å være rimelig godt posisjonert både i forhold til nye og strengere minimumskrav til ansvarlig kapital og i forhold til mulige nye krav om at en større andel av bankenes kjernekapital må utgjøres av ordinær egenkapital.

Jeg legger til grunn at DnB NOR vil tilpasse seg de endelige kravene når de foreligger, både mht. formelle krav i nytt regelverk og forventninger fra markedet om kapitaldekning i denne type banker.

